

Analiza comparativă a principalelor teme din iconografia pronaosurilor din Moldova secolelor XV-XVI

Olesea BALACAN

Bogăția decorului bisericilor din Moldova medievală, puse în lumină de recente restaurări, ne pot oferi răspunsuri noi la vechile întrebări, lansate de generații de cercetători, pot contribui la noi deslușiri privind evoluția picturii murale în Moldova medievală.

În actuala comunicare ne propunem o examinare în ansamblu a componenței programului iconografic al pronaosului, pentru monumentele pictate din epoca lui Petru Rareș, în raport comparativ cu bisericile decorate cu picturi în timpul lui Ștefan cel Mare. Majoritatea temelor din programul iconografic ale pronaosului: *Maica Domnului Vlahernitissa*, *Sinoadele Ecumenice*, *Viața patronului bisericii* ș.a., se regăsesc în pictura bisericilor din ambele epoci. În același timp, însă, apar și deosebiri semnificative, dintre care amintim în primul rând generalizarea *Menologului în bisericile lui Petru Rareș, care se extinde și în alte spații, de exemplu în pridvor sau gropniță, aproape absent în epoca lui Ștefan cel Mare*. Surprindem numeroase deosebiri și la alegerea subiectelor concrete din cadrul ciclurilor amintite, la amplasarea lor în spațiu, legată de formele specifice ale arhitecturii din Moldova, ce ofereau zugravilor suprafețe inedite în raport cu practica bizantină și post-bizantină. În același timp, trebuie remarcată autoritatea de care se bucurau în Moldova soluțiile iconografice din perioada anterioară, în special aparținând celei de a doua fază în evoluția picturii murale din vremea lui Ștefan cel Mare (Hârlău, Dorohoi, Popăuți-Botoșani, Bălinești, Arbore).

Astfel, în cadrul acestui concept general, se profilează anumite versiuni particulare în ceea ce privește compoziția programului iconografic al pronaosului din epoca lui Petru Rareș.